

Motion till riksdagen

1989/90:Jo803

av Ingvar Eriksson och Rune Rydén

(båda m)

Slam, m.m.

Den kraftiga utbyggnaden av de kommunala reningsverken under främst 1970-talet medförde att stora slammängder uppstod. I stället för avloppsproblem fick vi ett avfallsproblem. För att lösa avfallsproblemet började slammet läggas på åkermark. Slammet är, förutsatt att det är fritt från tungmetaller och svårnedbrytbara organiska ämnen, ett bra gödningsmedel.

Redan tidigt visade det sig att slammet innehöll giftiga, beständiga ämnen, både metaller och organiska ämnen. Det var framför allt genom Svante Odéns framsynta arbete som vi tidigt fick kunskap om slammets innehåll och skadliga ämnen. Socialstyrelsen och senare naturvårdsverket utfärdade anvisningar om hur höga halter av vissa metaller som borde accepteras i slam som spreds på åkermark. Naturvårdsverket reviderade sina anvisningar så sent som hösten 1987 med ytterst små ändringar av de rekommenderade metallhalterna. De organiska föroreningarna undviker naturvårdsverket helt att ta ställning till, vilket får till följd att det är fritt fram att sprida avloppsslam med andra föroreningar än metaller.

Senare undersökningar visar att slammet från Ryaverken i Göteborg har skadat växter hos en trädgårdsodlare i Kungälv och orsakat att han förlorat trädgårdsmästeriet, bostad och försörjning. Greenpeaces undersökningar av slammet i Ryaverken visade också att det innehöll ett stort antal beständiga organiska föreningar, som är ytterst giftiga för det ekologiska systemet.

Livsmedelsverket har i en skrivelse uttalat sig negativt om odling i slamgödslad jord som innehåller de av Greenpeace påtalade halterna av beständiga organiska giftiga föreningar. Man nämner i den skriven "potatis eller andra livsmedelsråvaror".

Trots denna bedömning finns det inga restriktioner för spridning av slam som innehåller höga halter av organiska ämnen. Lantbrukare på olika ställen i landet har vägrat att ta emot slam, men myndigheterna har varit passiva. Fortfarande släpps industriavlopp med både höga metallhalter och organiska beständiga föreningar till kommunala reningsverk. Det är helt klart att slamspridningen kan orsaka föroreningar av livsmedel och på längre sikt förgifta jordbruksmarken med förstörd livsmedelsproduktion som följd.

Eftersom befintlig lagstiftning uppenbarligen inte är tillräcklig eller kanske snarare inte tillämplig så att denna långsamma förstöring av åkermarken stoppas, anser vi att kompletterande lagstiftning behövs. Det kan ske genom att slamspridning på åkermark förbjuds genom särskild slamlag eller genom

att lagen om kemiska produkter utvidgas till att omfatta slam från kommunala reningsverk och att en särskild slamförordning utfärdas av regeringen.

Mot. 1989/90
Jo803

Sådan förordning eller lag bör innehålla stränga restriktioner om kvaliteten på det slam som får användas som jordförbättring eller gödning.

Bestämmelse bör likaså införas om att industriavlopp efter 1992 får avledas till kommunala reningsverk endast i de fall då det i särskild ordning prövats och avloppsvattnet bedömts vara likvärdigt med hushållsavloppsvatten.

Ökad uppmärksamhet måste också riktas mot hushållens avloppsvatten. I detta förekommer också farliga ämnen. Informationen till hushållen bör förbättras i syfte att få bort de farliga ämnena från avloppsvatten och slam.

Trots alla dagens problem med "förorenat" slam måste det vara riktigt att sträva efter att slammets blir så bra att det kan återföras till jorden i framtiden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en lag om slamhantering eller utvidgning av lagen om kemiska produkter och en slamförordning med stöd av den,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förbättrad information till hushållen angående hanteringen av farliga ämnen som avfall.

Stockholm den 24 januari 1990

Ingvar Eriksson (m)

Rune Rydén (m)